

فهرست نگاری کتب خطی بر مبنای دواصل

فهرست نگاری کتب خطی بر مبنای دواصل اساسی معنوی و ظاهری کتاب شناسی انجام می شود. که مشتمل بر قسمت های معنوی کتاب (عنوان، زبان، موضوع، مؤلف و...) بوده که جنبه علمی دارد و نسخه شناسی که بر قسمت های ظاهری کتاب (کاغذ، نوع خط، کاتب، تاریخ، محل تحریر و...) متمرکز است و جنبه تجربی و عملی دارد.

نخستین فهرست چاپی در ایران

در دوره قاجاریه فهرست نسخه های خطی و چاپ سنگی آستان قدس رضوی در سه جلد ر حلی سلطانی به وسیله فهرست نگاران و علمای برجسته کتابخانه آماده سازی شد. عمادالمحققین و شیخ محمد خالصی از جمله فهرست نگاران مشهور این دوره محسوب می شوند. پس از آن در سال ۱۳۲۵ شمسی کتب فهرستی به چاپ رسیدند و در حال حاضر هم ۴۲ جلد فهرست نسخ خطی منتشر شده است.

پیشرو در فهرست نویسی مصاحف شریفه

بخش فهرست نگاری کتب و قرآن های خطی کتابخانه آستان قدس رضوی که از سال ۱۳۰۵ شمسی شروع به فعالیت کرده است از قدیمی ترین بخش فهرست نویسی کتب و قرآن های خطی کشور به شمار می رود.

فهرست نویسی نسخه های خطی در ایران قدمتی قریب به ۱۰۰ سال دارد و نخستین فهرست های ایران که مربوط به کتابخانه آستان قدس رضوی است به همت فهرست نگاران پیشواز ایران آقایان شیخ محمد خالصی، مرتضی قلیخان نائینی، حاج عمادالمحققین واعظ تهرانی، میرزا علی اکبر شهیدی ثقة الاسلام و او کتابی در سال ۱۳۰۵ شمسی نوشته و به زور طبع آراسته گشته است.

بخش فهرست نگاری کتب و قرآن های خطی کتابخانه آستان قدس رضوی از سال ۱۳۰۵ شمسی شروع به فعالیت کرده است که در واقع قدیمی ترین بخش فهرست نویسی کتب و قرآن های خطی کشور به شمار می رود.

نسخه های خطی، سرمایه و پشتوانه فرهنگی هر ملت و نمایانگر تاریخ علم و ارزش های هنری در قرون مختلف است این نسخ عموماً با خط خوشی که دارند - به ویژه اگر خطاطان بزرگی مانند میرعماد و میرعلی هروی آن ها را نسخه برداری کرده باشند - اهمیت چند برابری می یابند. هم چنین وجود مینیاتور یا تصاویر زیبا در بعضی نسخ، آن ها را ممتاز کرده است.

فهرست نویسی اختصاصی در کتابخانه آستان قدس رضوی

از دوره صفویه و افشاریه صورت برداری مختصر و یادداشت های عرض دید کتب موجود است که نشان دهنده کنترل اموالی نسخ و منابع خطی می باشد.